

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
РЕПЕРТУАР ТА РОБОТА З
КОНЦЕРТМЕЙСТЕРОМ**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Освітньо-професійної програми
підготовки магістра музичного мистецтва
025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 140/118

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 18 р.

Київ - 2018

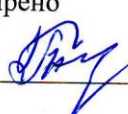
Розробник: Ланіна Тетяна Олександрівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі кафедри академічного та естрадного вокалу: Яковенко Віра Григорівна, старший викладач, відмінник народної освіти України; Леонтієва Софія Леонідівна, старший викладач; Макарова Емма Вікторівна, старший викладач; Касянчук Марія Сергіївна, викладач.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу
Протокол від 5.09. 2018 року № 9
Завідувач кафедри (Ю.В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів
(назва освітньої програми)
_____.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (О.П. Петрикова)
(підпис)

Робочу програму перевірено
_____.2018 р.
Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Робота з концертмейстером над вокальним репертуаром				
Вид дисципліни	<i>нормативна</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>			
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>4/ 120</i>			
Курс	<i>VI</i>		<i>VI</i>	
Семестр	<i>XI</i>	-	<i>XI</i>	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	-	-	-
Обсяг кредитів	<i>1</i>	-	-	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>30</i>	-	-	-
Аудиторні	<i>8</i>	-	-	-
Модульний контроль	<i>2</i>	-	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	<i>20</i>	-	-	-
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	-	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни - виховання сучасного виконавця широкого профілю, що володіє високою загальною культурою, об'ємними знаннями в галузі вокальної виконавства та музичної літератури, професіонала з навичками роботи в ансамблі з концертмейстером, а також накопичення матеріалу.

Завдання дисципліни полягає:

- Розвиток музичних здібностей, мислення, уяви та музичного смаку виконавця;
- Ознайомлення з різними музичними стилями та високохудожнє виконання творів різних жанрів;
- Формування навичок читання з листа, транспонування, розташування логічних пауз, цезур;
- Розвиток самостійної роботи над твором у різних жанрах та складання виконавського аналізу творів (початковий етап);
- Накопичення вокального репертуару для роботи у різних закладах;
- Формування готовності до практичної діяльності в театрах, будинках культури;
- Набуття професійних навичок поетапної роботи над творами в ансамблі з концертмейстером.

Існують деякі методи роботи викладача зі студентом протягом курсу «Робота з концертмейстером над вокальним репертуаром». А саме:

- мовний (викладення основних положень щодо виконавської діяльності, формування й розвитку вокальної техніки);
- ілюстративний (показ викладачем прийомів співу та ансамблевої злитості власного співу з концертмейстером);
- репродуктивний (відтворення студентами виконавських прийомів, проілюстрованих викладачем);

– репродуктивно-варіативний (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами виконавської діяльності);

– креативний, творчий (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації вокалізів та вокальних творів; нестандартний підхід до розв'язання ансамблевих ситуацій; опанування навичок елементарної імпровізації в діалозі з концертмейстером);

– проблемно-пошуковий (самостійний пошук студентом засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі відпрацювання репертуару);

– інтеграції (акумуляція і синтез знань з різних фахових дисциплін у процесі вирішення навчальних завдань).

Засоби навчання: нотний матеріал для проведення практичних занять; навчально-методичні посібники; робоча навчальна програма; акустична система, CD – програвач, фортепіано.

Вивчення дисципліни «Вокально-педагогічний репертуар та робота з концертмейстером» сприяє формуванню у студента певних **програмних компетентностей**: загальних та фахових (спеціальних).

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі вокального навчання та у сфері музичного мистецтва зокрема, що передбачає застосування вокальних теорій та методів постановки співацького голосу у вокально-виконавській та педагогічній діяльності й характеризується комплексністю, інтеграцією мистецтв та інноватикою.

Загальні компетентності

1. Світоглядна:

- наявність ціннісно-орієнтаційної позиції;
- загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів;

- розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства;
- розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії;
- збереження національних духовних традицій;
- розуміння переваг здорового способу життя та прийняття їх як власних цінностей.

2. Громадянська:

- здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України;
- здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень;
- повага до Батьківщини, народу, держави, її символіки, традицій, мови;
- уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

3. Комунікативна:

- здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності;
- здатність працювати в команді;
- вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.

4. Інформаційна:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

5. Методологічна:

- здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства;
- розуміння методології освіти

- володіння методологією науково-педагогічного дослідження, дотримання логіки наукового пошуку через раціональне застосування методологічних підходів, методів і засобів.

6. Самоосвітня:

- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;

- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію;

- прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності

1. Управлінська: готовність виконувати організаційну, координаційну та регуляторну функції керівника навчально-дослідного або музично-творчого проекту; здатність до управлінської діяльності на рівні музичного колективу (хору, оркестру, ансамблю), академічної групи, кафедри, факультету, інституту з дотриманням принципів корпоративної культури.

2. Художньо-естетична: сформованість художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань; здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, вміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції.

3. Психолого-педагогічна: готовність виконувати функції викладача вищого навчального закладу; володіння базовими знаннями з педагогіки і психології вищої школи та вміння їх реалізувати у навчальній і професійній діяльності; розуміння й дотримання у практичній діяльності основних завдань і принципів музичної педагогіки.

4. Мистецтвознавча: володіння базовими знаннями з історії мистецтв, насамперед, історії музики та теорії вокального виконавства; знання особливостей професійного та аматорського вокального виконавства; розуміння відмінностей академічного, естрадного, джазового і народного співу.

5 Вокально-виконавська: сформованість вокальної техніки та вільне володіння співацьким голосом; уміння співати з супроводом та a cappella; сформованість індивідуальної вокально-виконавської манери; здатність до вокальної імпровізації та творчої інтерпретації вокальних творів; здатність застосовувати власні вокально-виконавські навички у концертно-виконавській та вокально-педагогічній діяльності.

6. Вокально-сценічна: наявність творчого іміджу; володіння акторською майстерністю та навичками сценічного руху; сформованість сценічної культури та навичок вербальної і невербальної комунікації із глядачем у процесі концертного виступу; здатність до постановки концертних номерів; уміння працювати з різними типами мікрофонів.

7. Вокально-педагогічна: володіння методикою викладання вокалу у вищій школі; розуміння принципів побудови навчальної програми з вокалу/сольного співу для вищих навчальних закладів; здатність правильно визначити тип співацького голосу з дотриманням принципів класифікації співацьких голосів; знання вокально-педагогічного репертуару, здатність правильно його підібрати для студентів з різними типами співацьких голосів та різним рівнем музичних здібностей; володіння методами постановки голосу, розвитку вокальної техніки і культури співацького звуку; володіння методикою роботи над вокальними вправами, вокалізами, вокальними творами різної форми, жанру, стилю; здатність застосовувати ефективні й педагогічно доцільні форми, методи й засоби навчання та спрямувати їх на розвиток творчого потенціалу студента-вокаліста.

3. Результати навчання за дисципліною

На основі пройденого матеріалу, студент повинен **мати сформований** світогляд активної громадянської позиції, та загальної культури. Бути здатним зробити свідомий соціальний вибір, та вільно користуватися демократичними технологіями стосовно прийняття рішень.

Бути здатним до міжособистісного спілкування, мати емоційну стабільність, толерантність. **Вміти** працювати в команді (музично-творчому колективі); вільно володіти українською мовою, відповідно до норм культури мовлення, та основами спілкування іноземними мовами.

Розвинути в собі здібності до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності. **Володіти** технологією елементарного звукозапису. **Вміти** працювати з мікрофоном, звукопідсилювальною апаратурою.

Мати зацікавленість до науково-дослідницької діяльності у сфері вокального виконавства та вокальної педагогіки. **Вміти** знайти творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань, активно мислити.

Вміти планувати і організовувати вокально-виконавські та вокально-педагогічні процеси мистецьких програм і проєктів.

Застосовувати знання з історії мистецтва, історії та теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм у вокально-виконавській та вокально-педагогічній діяльності. Володіти навичками розвитку вокального слуху співака.

Мати сформовану вокальну техніку, культуру звука, певні навички сольного і ансамблевого співу, індивідуальну виконавську манеру. **Вміти** творче інтерпретувати вокальні твори. **Мати здатність** публічно демонструвати свої вокально-виконавські здібності, організовувати концерти та ставити концертні номери. Володіти акторською майстерністю та навичками сценічного руху.

Володіти методикою постановки й розвитку співацького голосу, методами роботи над вокальним репертуаром для різних типів голосів. Готовність до навчання сольного співу учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Вміти грати на фортепіано в обсязі, необхідному для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності. **Грати** нескладний

фортепіанний супровід до вокальних вправ, вокалізів і вокальних творів, партитури для вокальних ансамблів.

Прагнути особистісно-професійного лідерства та успіху. Саморозвиватися, цілеспрямовано намагатися розкрити свій творчий потенціал, та реалізувати свої професійні здібності. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, саморегулювання і самовдосконалення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						
		Аудиторна:					Модульний контроль	Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Модуль I. Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)								
Тема 1 Творчість М. Мозгового, В. Івасюка, Н. Яремчука	4			4				12
Тема 2. Творчість закордонних груп «ABBA», «Queen»	4			4				8
Модульний контроль	2						2	
Разом	30			8			2	20
Підготовка та проходження контрольних заходів		-						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I. Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)		
1.	Творчість М. Мозгового, В. Івасюка, Н. Яремчука	4
2.	Творчість закордонних груп «ABBA», «Queen»	4
Разом за змістовим модулем 1		8

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)

Тема 1. Творчість М. Мозгового, В. Івасюка, Н. Яремчука

Микола Мозговий – естрадний співак, композитор. Був керівником фонду В. Івасюка, в межах якого проводив конкурси молодих виконавців сучасної української пісні, керував особистою студією звукозапису, яка згодом переросла в Державний театр пісні.

Володимир Івасюк – український поет, композитор, Герой України. Один з основників української естрадної пісні. До його творчої руки належать такі відомі пісні як «Червона рута», «Водограй». Він також працював з інструментальною музикою, писав твори до спектаклів.

Назарій Яремчук – український співак, соліст ансамблю «Смеричка». Представляв Україну на Всесвітніх фестивалях, міжнародних конкурсах, та конкурсах СРСР. Багато часу проводив у пошуках молодих українських талантів, підтримував самодіяльні колективи.

Творча спадщина цих українських світил, допомогла розкрити багатогранність української музичної культури, розширила коло слухачів української мови та культури.

Тема 2. Творчість закордонних груп «ABBA», «Queen»

ABBA – шведський музичний квартет, створений на початку 70-х рр. XX ст. В цей період, західний світ захопила танцювальна епідемія, з'являються дискотеки. Це було нове захоплення молоді. На базі цього явища, утворився новий стиль, який відповідав музичним та емоційним вимогам оформлення дискотек, це – Діско. Він був близький до звучання «фанка» та «соула». Самими яскравими представниками того напрямку стала група

«ABBA». Ціле десятиріччя вони постачали своїм фанатам різноманітні мелодичні пісні, збагаченні емоційним позитивом.

Також на початку 70-х рр. вийшла у світ британська група – «Queen». Вона починала як хард – рок - група, однак, пошуки та музичні експерименти додавали елементи, які були далекими від РОКу. Яскравою особливістю групи стало включення до пісень хору з усіх учасників групи. Другою особливістю є різноманітність багатоголосся партії для одного виконавця (в даному випадку це був соліст групи – Фредді Меркюрі).

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	
Відвідування семінарських занять	-	-	
Відвідування практичних занять	0,5	8	4
Робота на семінарському занятті	-	-	
Робота на практичному занятті	10	8	180
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	
Виконання завдань до самостійної роботи	5	20	100
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	
	Разом	-	309
Максимальна кількість балів: 309б. (309 – за змістовий модуль 1) Розрахунок коефіцієнта: $309/100=3,09б.$ Залік – 100б.			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин	Кількість балів
Модуль I. Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)			
1.	Творчість М. Мозгового, В. Івасюка, Н. Яремчука	12	65
2.	Творчість закордонних груп «ABBA», «Queen»	8	35
Разом за змістовим модулем 1		20	100

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі прослуховування музичного матеріалу, опанованого студентами впродовж кожного із семестрів. Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання	Бали
Демонстрування вивченого музичного матеріалу відповідно до визначених обсягів та завдань	5
Засвідчення розвитку вокально-технічних можливостей	5
Демонстрування художньо-виконавських навичок	5
Намагання максимально переконливо донести зміст виконуваних творів навчального вокального репертуару до слухачів	5
Креативні підходи у роботі з твором вокально-педагогічного репертуару для дітей молодшого шкільного віку	5
Максимальна кількість балів: 25	

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю (оцінювання рівня умінь виконувати твори під супровід фортепіано відповідно до програми навчального курсу);
- самоконтролю (самоаналіз, самооцінка студента своїх музично-виконавських дій).

За XI семестр навчання студент повинен вивчити:

- 2 пісні з творчості М. Мозгового, 2 пісні В. Івасюка, 2 пісні Н. Яремчука;
- 4 пісні з творчість закордонних груп «ABBA», «Queen»;

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальним планом не передбачено.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Не передбачено у зв'язку зі специфікою даної навчальної дисципліни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Орієнтовний репертуар для практичних занять

Модуль I. Тема 1.

Муз. М. Мозгового, сл. Н. Мозгової «Край, мій рідний край»
Муз. М. Мозгового, сл. Ю. Рибчинського «Минає день, минає ніч»
Муз. М. Мозгового, сл. Ю. Рибчинського «Знов я у гори іду»
Муз. М. Мозгового, сл. В. Гкрасимова «Зачаровані слова»
Муз. та сл. Л. Дутковського «Горянка», «Незрівняний світ краси»
Муз. П. Дворського, сл. В. Кудрявцева «Стожари»
Муз. В. Івасюка, сл. Б. Стельмах «Запроси мене у сни»
Муз. та сл. В. Івасюка «Пісня буде поміж нас»
Муз. та сл. В. Івасюка «Я піду в далекі гори»
Муз. та сл. В. Івасюка «Червона рута»
Муз. та сл. В. Івасюка «Водограй»

Тема 2.

Mus, & w. by Edgar Hoefler, Kenneth D. Lewis, Marte Anderson, Abba «Ring, Ring»
Mus, & w. by Benny Goran Bror Andersson, Bjoern K. Ulvaeus, Stig Anderson Abba
«Dancing Queen»
Mus, & w. by Benny Andersson Abba «Chiquitita»
Mus, & w. by Benny Goran Bror Andersson, Bjoern K. Ulvaeus, Abba «Thank You For the
Music»
Mus, & w. by Benny Goran Anderson, Bjoern K. Ulvaeus, Stig Erik Leopold Anderson, Abba
«Waterloo»
Mus, & w. by Jared Anderson, Andrew Mottinger, Todd Ramsey, Jonathon Sherwood, Abba
«So long»
Mus, & w. By Stig Erik Anderson, Benny Goran Bror Andersson, Bjoern K Ulvaeus, Abba
«Mamma Mia»
Mus, & w. by Benny Goran Bror Andersson, Bjoern K. Ulvaeus, Abba
«Gimme!Gimme!Gimme!»
Mus, & w. by Freddie Mercury, Queen «The Show Must Go On»
Mus, & w. by Roger Taylor, Queen «Radio GaGa»
Mus, & w. by Freddie Mercury, Queen «We Are the Champions»
Mus, & w. by Brian May, Queen «We Will Rak You»
Mus, & w. by Freddie Mercury, Queen «Bohemian Rhapsody»
Mus, & w. by Freddie Mercury, Queen «Don't Stop Me Now»

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Змістовний модуль I
Кількість балів за модуль	84
Практичні	8 годин
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 84б.	Тема 1. Творчість М. Мозгового, В. Івасюка, Н. Яремчука (10+0,5)*4 = 42б Тема 2. Творчість закордонних груп «ABBA», «Queen» (10+0,5)*4 = 42б
Самостійна робота 100б.	100б
Види поточного Контролю 25б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25б.
Всього	309 б.

8. Рекомендовані джерела

Основні(базові)

1. Абт Ф. Школа пения : избранные упражнения для низких голосов в сопровождении фортепиано / Ф. Абт. – М. : Музыка, 1985. – 31 с.
2. Арії, романси та пісні з репертуару Анатолія Кочерги. – К. : Муз. Україна, 1987. – 68 с.
3. Виардо П. Упражнения для женского голоса в сопровождении фортепиано / П. Виардо. – М. : Музыка, 1967. – 40 с.
4. Вілінська І. Вокалізи для середнього голосу: учб. репертуар /І. Вілінська. – К. : Музична Україна, 1989.
5. Вокализы зарубежных композиторов: для высокого голоса в сопровождении фортепиано / Сост. А. Мишутин. – М. : Музыка, 1989. – 50 с.
6. Дуэты и трио русских и зарубежных композиторов (для женских и мужских голосов в сопровождении фортепиано). – М. : Музыка, 1987. – 48 с.
7. Егорычева М.И. Упражнения для развития вокальной техники /М.И. Егорычева. – К. : Музична Україна, 1980. – 117 с.
8. Зейдлер Г. Искусство пения / Г. Зейдлер. – М. : Музыка, 1987. – Ч. II.– 23 с.
9. Избранные вокализы для высокого голоса в сопровождении фортепиано / составитель Г. Тиц. – М. : Музыка, 1977. – 39 с.

10. Ой за гаєм, гаєм : українські народні пісні в легкій обробці для фортепіано. – К. : Муз. Україна, 1993. – 48 с.
11. Романси та українські народні пісні з репертуару Бориса Гмирі. – К. : Муз. Україна, 2003. – 96 с

Науково-методичні

1. Венгрус Л.А. Пение и «фундамент музыкальности» / Л.А. Венгрус. – Викторов А.В. Начинаем эстрадный концерт / А.В. Викторов. – М.: Знание, 1974. – 47 с.
2. Гордійчук М.М. Українська радянська музика. Нарис / М.М. Гордійчук. – К.: Держ. вид-во образотворч. мистецтва і муз. літ. УРСР, 1957. – 120 с.
3. Дмитриев Ю.А. Искусство советской эстрады / Ю.А. Дмитриев. – М.: Молод. гвардия, 1962. – 234 с.
4. Завадская Н.П. «Певец и песня»: метод. пособие. – М.: Искусство, 1979. – 135 с.
5. Знаменська О. Культура мови і співу. / О. Знаменська. – К., 1959.
6. Исаева И.О. Эстрадное пение. Экспресс-курс развития вокальных способностей / И.О. Исаева – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 319 с.
7. Карпась В.А. Методичні рекомендації з постановки голосу / В.А. Капась. – Волинь: Волинськ. Держ. ун-т ім. Л. Українки., 1989. – 127 с.
8. Коробка В.И. Вокал в популярной музыке. Методическое пособие для руководителей самодеятельных и эстрадно-музыкальных коллективов/ В.И. Коробка - М.: Всесоюзный научно-методический центр, Студия популярной музыки «Рекорд», 1989 - 46с. – Електрон. дані –
Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/255039/>
 - (бібліотека кафедри академічного та естрадного вокалу)
9. Куликова И.А. Музыкальная молодёжная эстрада США и стран Запада / И.А. Куликова. – М.: Знание, 1978. – 320 с.
10. Лашченко А. Хоровое интонирование. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. / А. Лашченко. – К., 1989.
11. Матутите Е.А. Советская массовая песня 70-80-х годов / Е.А. Матутите. – М.: Знание, 1982. – 174 с.
12. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. / А. Мархлевський. – К., 1986.
13. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. / М. Микиша. – К., 1971.
14. Мирон С. Г. Это «Секрет»? Игра в «Битлз» / С. Г. Мирон — «АСТ», 2016 — (Легенды русского рока)
15. Степурко О. Блюз. Джаз. Рок. Универсальный метод обучения импровизации/ О. Степурко - М.: «Камертон», 1994 – 150с. – Електрон. дані
Режим доступу:
 - <http://gariksaxlessons.ru/o-stepurko-shkola-improvizatsii-dzhaz-blyuz-rok>
<http://gariksaxlessons.ru/wp-content/uploads/2015/08/O.Stepurko-SHkola-improvizatsii.Dzhazblyuzrok.pdf>
16. Дряпик В. І. Розкриваючи світ джазу, рок і поп-музики: книга для вчителя. / В. І. Дряпик. – Київ-Кіровоград, 1997.
17. Естрада. Рок музика. Джаз: термінологічний словник. Методичні матеріали по впровадженню та використанню спеціальної термінології. / Авт.-укл. В. Т. Откидач. – Суми, 1993.